

УДК 656.2.001.76:658.152

Н.Г. ЧЕЛЯДИНОВА, асистент, УкрДАЗТ, Харків

ВИЗНАЧЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОНЯТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

В роботі проведена систематизація понять інноваційної та інвестиційної діяльності, утворюючих сукупну діяльність та адаптація загального поняття інноваційно-інвестиційної діяльності до залізничного транспорту.

In work there is the conducted systematization of notions of innovative and investment activity, formative the combined activity that adaptation of common notion of innovative-investment activity to the railway transport.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність, підвищення ефективності.

Введення. Діяльність залізничного транспорту спрямована на задоволення потреб суспільного виробництва й населення в перевезеннях. Ця галузь характеризується високою матеріало- і металоємністю, що потребує великих витрат на утримання, обслуговування й ремонт основних фондів. Але коштів, які виділяє Укрзалізниця, а також акумульованих коштів за рахунок амортизаційного фонду не достатньо для необхідного технічного переозброєння галузі та відновлення бази основних виробничих фондів через постійно зростаючі ціни. У зв'язку із тривалим строком окупності й недостатнім обсягом фінансування стан виробничо-технічної бази і технологічний рівень за багатьма параметрами не відповідає зростаючим потребам суспільства і стандартам якості надання транспортних послуг. В результаті попит на перевезення вантажів і пасажирів залізничним транспортом зменшується. А це спричиняє ряд проблем, які уповільнюють розвиток не тільки галузі, але і економіки у цілому.

Постановка задачі. У зв'язку з поставленою проблематикою та недостатнім ступенем вивчення інноваційно-інвестиційної діяльності як єдиного процесу метою даної статті є визначення та систематизація понять інноваційної та інвестиційної діяльності, утворюючих сукупну діяльність та адаптація загального поняття інноваційно-інвестиційної діяльності до залізничного транспорту.

Методологія Ступень фізичного та морального зносу основних фондів залізничного транспорту вимагає великих і довгострокових капітальних вкладень (інвестицій) спрямованих на модернізацію рухомого складу й наявної

інфраструктури. Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентноздатної продукції.[1]

Серед великої кількості робіт, присвячених інноваціям і інвестиціям варто виділити наступних авторів: Дж. Кейнс, С. Джаарбеков, А.Зуб, С.В. Мочерный, Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський, Е.Б. Стародубцева, Є.І.Балака, А.В. Болотін, Б.А. Волков, М.Ф. Тріхунков, А.В. Шахназаров, В.Я. Шульга, Т.С. Хачатуров та інші. Різні вчені трактують ці поняття в залежності від об'єкта й предмета свого дослідження.

Розвиток інноваційної діяльності відбувається як шляхом поступового еволюційного удосконалювання процесу виробництва, так и шляхом корінного перетворення техніки, технології і форм організації виробництва на основі принципово нових наукових досягнень, що вимагає величезних фінансових, матеріальних витрат. Тому інноваційна діяльність не може бути реалізована без залучення інвестицій. Ключовим при формуванні інвестиційної політики виступає саме поняття «інвестиції». При великому числі авторів, таких як Дж.Кейнс, С.Фішер, Д.Сакс, А.Зуб, Е.Стародубцева, Ч. Войфел та ін. в науці поки що не вироблено єдиного, загальноприйнятого змісту даного поняття. Так, в енциклопедії дається, що найпростішим визначенням інвестицій є їх характеристика як вкладень у капітал [2]. Водночас поняття «капітал» тлумачиться економістами по-різному, звідси – неоднакове розуміння інвестицій. Західні економісти ототожнюють капітал із засобами виробництва, запасами, благами. Таке розуміння сутності капіталу є недостатньо повним і спричиняє неконструктивний підхід до категорії "інвестиції", який полягає передусім у тому, що інвестиції ототожнюють з капіталовкладеннями, тобто вкладеннями в основний капітал або у виробничі фонди.

У відповідності до поставленої мети, для визначення поняття інноваційно-інвестиційної діяльності на залізничному транспорті необхідно систематизувати поняття інновації та інвестиції та поєднати ці поняття в єдиний процес.

На рисунку 1 виділено декілька понять «інновації» з різних джерел: [2,3,6,9]

Рис.1 - Систематизація визначень поняття інновації

Узагальнивши наведені вище визначення, можна зробити висновок, що під інновацією розуміється форма прояву науково-технічного процесу, результат особливої інтелектуальної праці, пов'язаної з безперервним оновленням всіх сфер життєдіяльності.

Таким чином, інноваційна діяльність являє собою процес створення, освоєння і розповсюдження інновацій для використання їх в самих різних областях і сферах діяльності з метою здобуття переваги над конкурентами,

прискорення економічного розвитку окремої галузі, суспільства у цілому. В умовах переходу, що склалися, у ринкової економіки відбуваються корені зміни методів і механізмів фінансування і планування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР).

Існуюча інвестиційна політика щодо залучення інвестицій для реалізації великомасштабних інноваційних проектів у сфері залізничного транспорту повинна базуватися на механізмі, основою якого є сумісне фінансування і відповідальність всіх зацікавлених сторін. Але для цього необхідно розробити ефективний механізм взаємодій вітчизняних та іноземних інвесторів, суб'єктів інноваційного процесу з залізничним транспортом.

Наведемо декілька визначень поняття інвестиції із різних джерел (Рис. 2)[2,4,5,6,7,8,9]

На підставі вище переліченого можна зробити висновок, що інвестиції це сукупність витрат, які представляють собою довгострокові вкладення капіталу в інноваційні проекти, різні сфери та галузі народного господарства з метою отримання прибутку, досягнення економічного або соціального ефекту, а також для підтримки і розширення, оновлення і підвищення рівня відтворювальних процесів в економіці.

До інвестицій відносяться цінні папери, наприклад: акції, цільові банківські внески, грошові кошти, кредити, паї, ліцензії на товарні знаки, майно або майнові права, інші інтелектуальні цінності, технології, машини, устаткування, що вкладаються в різні галузі національної або зарубіжної економіки в цілях отримання прибутку (доходу) і досягнення іншого корисного ефекту. Довгострокові інвестиції зв'язані із здійсненням капітального будівництва у формі нового будівництва, а також реконструкції, розширення і технічного переозброєння діючих підприємств і об'єктів невиробничої сфери.

Для більш чіткого уявлення про інвестиційні складові розроблена наступна схема (рис. 3):

Результати дослідження. Узагальнюючи ці два поняття та у зв'язку з поставленою метою можна сформулювати визначення інноваційно-інвестиційної діяльності на залізничному транспорті.

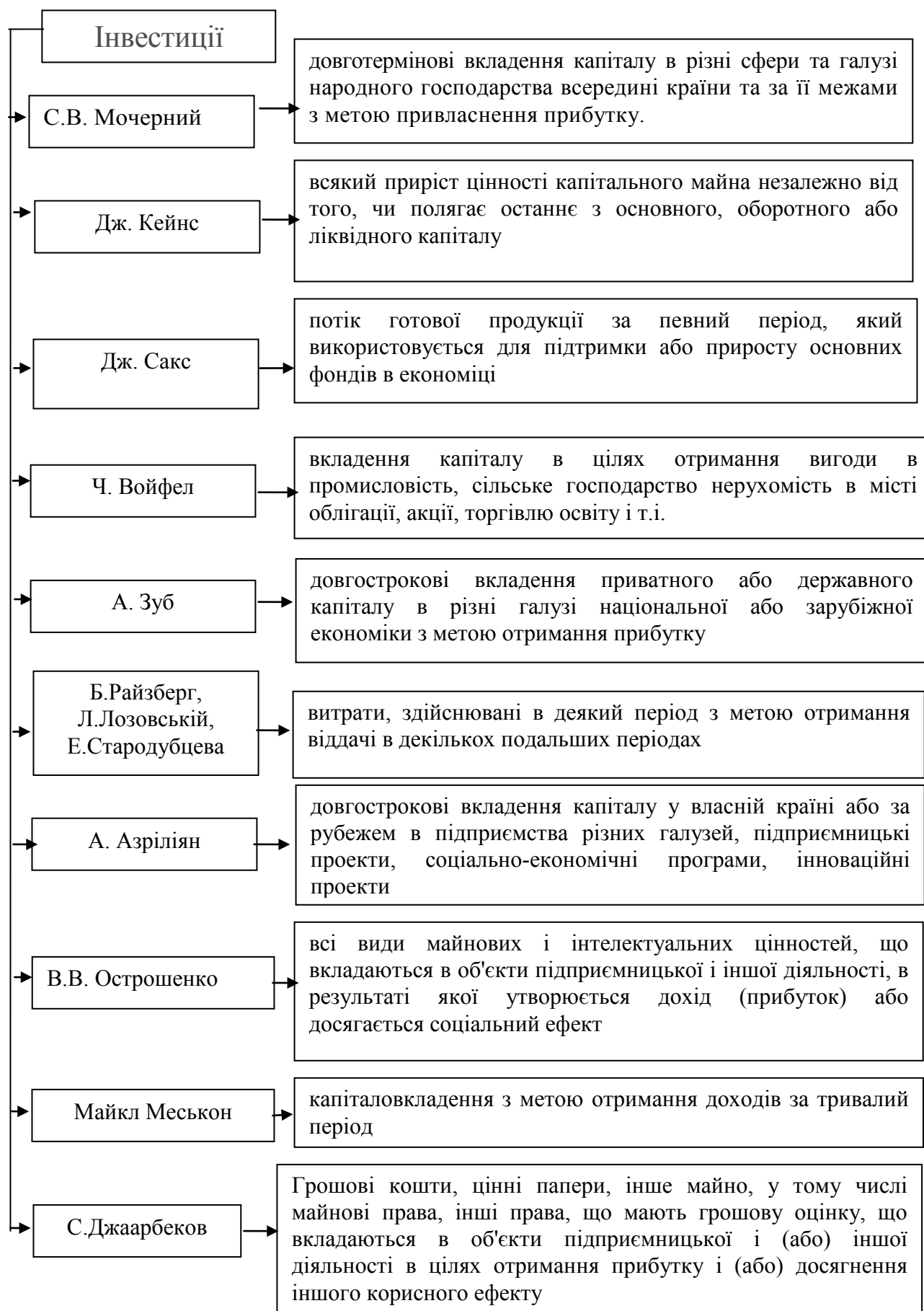

Рис.2 - Систематизація визначень поняття інвестиції

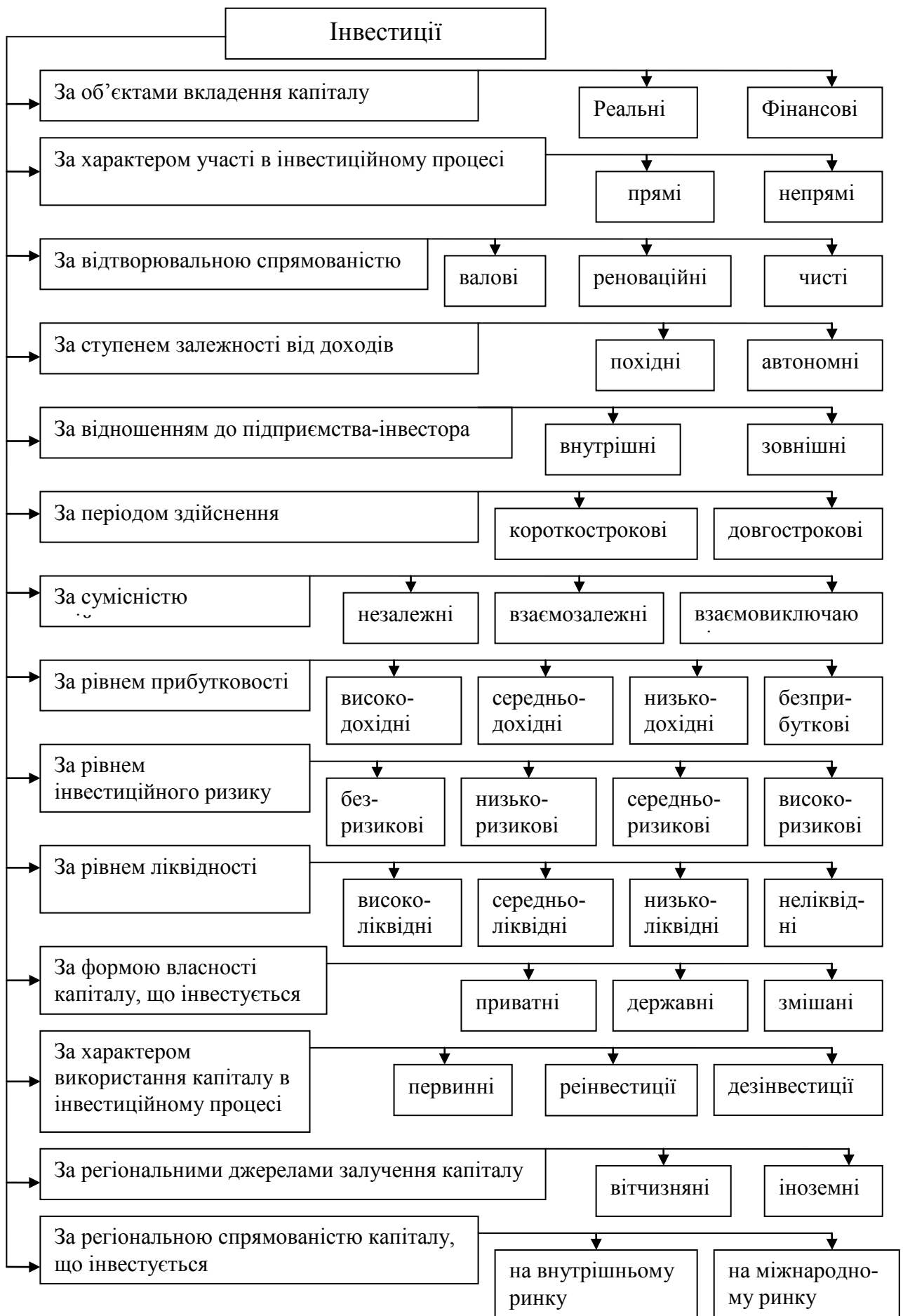

Рис. 3 - Схема класифікації інвестицій

Основні положення цього процесу представлені як система заходів, спрямована на використання довгострокових вкладень приватного або державного капіталу у залізничну галузь у власній країні або за її межами в новаторські дослідження, розробки, в процес постійного оновлення основних фондів, його інфраструктури, зміни в стилі роботи для створення більш вигідних умов обслуговування клієнтів, з метою отримання прибутку через деякий термін після вкладення і досягнення позитивного соціального ефекту, а також оновлення і підвищення рівня відтворювальних процесів на залізничному транспорті. Виконана робота визначає перспективу подальших розробок, які полягають у вивченні існуючих методик оцінки ефективності цього процесу та адаптації їх до сфери діяльності залізничного транспорту.

Висновок. Таким чином у статті користуючись досвідом відомих вчених проведено визначення та систематизація понять інновації, інвестиції, інноваційної та інвестиційної діяльності. Надалі загальне поняття інноваційно-інвестиційної діяльності було адаптовано до залізничного транспорту, що сприятиме розробці ефективного механізму взаємодій вітчизняних та іноземних інвесторів, суб'єктів інноваційного процесу з залізничним транспортом.

Список літератури: 1. Закон України "Об инновационной деятельности", Киев, 4 июля 2002 № 40-IV [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://osmd.info/menu_1/content/zakon/zakon-ob-innovatsionnoy-deyatelnosti.htm 2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1/Редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. - К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с. 3. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь.-5-е изд, перераб. и доп.-М.: ИНФРА-М, 2006.-495 с.-(Б-ка слов. "ИНФРА-М"). [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://slovari.yandex.ru/dict/economic/article/ses1/ses-2157.htm> 4. С.Джаарбеков. Словарь: бухгалтерский учет, налоги, хозяйственное право [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://vocable.ru/dictionary/430/word/> 5. А. Зуб. Стратегический менеджмент: глоссарий по книге, 2002 г. [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://vocable.ru/dictionary/641/word/> 6. Майкл Мескон. Основы менеджмента: Глоссарий к книге, 2007 г. [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://vocable.ru/dictionary/91/word/> 7. В.В. Острошенко. Краткий словарь основных лесоводственно-экономических терминов. [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://vocable.ru/> 8. Ч. Войфел. Энциклопедия банковского дела и финансов [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://vocable.ru/> 9. Экономический глоссарий всемирного банка [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.worldbank.org/ua/> 10. Інвестиційний менеджмент: Є.І.Балака, О.Ю.Чередниченко, О.Л.Васильєв – Х.: Видавництво УкрДАЗТу, 2000. – 106 с.

Подано до редакції 20.09.2010